

Hoogwaterbeschermingsprogramma-2

20^e Voortgangsrapportage

Verslagperiode 1 januari 2021 – 30 juni 2021

Hoogwaterbeschermingsprogramma-2

20^e Voortgangsrapportage

Verslagperiode 1 januari 2021 – 30 juni 2021

Documentnr	RWS-2021-13740
Datum	16 september 2021
Status	Definitief
Versie	1.0

Versie 0.0 Concept is op 15-08-2021 besproken in het MT Programmabureau

Versie 0.1 Concept is op 31-08-2021 besproken in het PBO

Versie 0.2 Eindconcept is op 23-09-2021 besproken in de Programmabestuur

Versie 1.0 Definitief door de Minister te verzenden aan de Tweede Kamer

Inhoud

1	Inleiding 4
1.1	Kerngegevens van het HWBP-2 4
1.2	Samenvatting hoofdpunten verslagperiode 5
1.3	Leeswijzer 6
2	Ontwikkelingen in en rond het programma 8
2.1	Algemene ontwikkelingen 8
2.2	Innovatie 8
2.3	Kwaliteit en auditing 8
2.4	Correspondentie met het parlement Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd. 8
2.5	Media 8
3	De scope van het programma 10
3.1	Programmascope 10
3.2	Projectscopes 10
4	Voortgang en planning 12
4.1	Voortgang van het programma 12
4.2	Planningssystematiek 15
4.3	Voortgang mijlpalen 17
5	Risicomanagement 19
5.1	Risicobeheersing op programma en issues op projectniveau 19
5.2	Risico's programmaniveau 19
5.3	Issues projecten 21
5.4	Algemeen beeld op programmaniveau 22
6	Financiën 24
6.1	Programmabudget 24
6.2	Programmaraming 25
6.3	Kasreeks 26
6.4	Apparaatskosten Rijkswaterstaat 27
6.5	Cumulatieve verplichtingen en uitgaven 27
Bijlage werkwijze subsidieverlening door het rijk	

1 Inleiding

1.1 Kerngegevens van het HWBP-2

Om Nederland duurzaam te beschermen tegen overstromingen vanuit de grote rivieren, meren en de Noordzee, toetsen de beheerders van de primaire waterkeringen regelmatig of deze primaire waterkeringen voldoen aan de vigerende veiligheidsnormen. In 2001 is deze toets voor het eerst uitgevoerd, in 2006 voor de tweede keer. Op basis van deze toetsen is een deel van de primaire waterkeringen afgekeurd. Verder bleek uit een toets in 2003, uitgevoerd door Rijkswaterstaat en de waterschappen, dat zeeweringen langs de Noordzeekust op een aantal locaties binnen 20 jaar niet meer aan de toen geldende veiligheidsnorm zouden voldoen. Deze locaties zijn aangemerkt als de 'Zwakke Schakels'. Op negen van deze locaties lag tevens een opgave tot verbetering van de ruimtelijke kwaliteit, de zogenaamde 'Prioritaire Zwakke Schakels Kust'.

De maatregelen, die de beheerders moeten treffen om de in 2001 en 2006 afgekeurde keringen weer aan de vigerende veiligheidsnormen te laten voldoen, zijn op het tweede Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP-2) geplaatst.

Voorwaarden om op het HWBP-2 programma te komen zijn:

1. dat de waterkeringen zijn afgekeurd vanwege wijzigingen in de gestelde veiligheidsnorm, de hydraulische randvoorwaarden of de toetsvoorschriften;
2. verbetering van de veiligheidssituatie niet plaatsvindt vanuit een ander programma.

Regulier en/of achterstallig onderhoud behoort niet tot het HWBP-2 programma. Maatregelen, die voortkomen uit de derde toetsing van 2011 en de eerste Landelijke beoordeling (LBO-1), vallen niet binnen de scope van het HWBP-2, maar worden meegenomen in het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). In totaal worden in het HWBP-2 87 projecten gerealiseerd waarvan 69 projecten met 362,4 kilometer te versterken waterkeringen en 18 kunstwerken.

Op basis van de Waterwet komen de afgekeurde dijken en kunstwerken in aanmerking voor rijkssubsidie. Hiervoor toetst het rijk de maatregelen op basis van het robuust, sober en doelmatig op orde brengen van de waterveiligheid. De werkwijze die hierbij gehanteerd wordt, is beschreven in de bijlage. De benodigde financiële middelen voor het HWBP-2 staan op de begroting van het Deltafonds en worden gevoed door bijdragen van het Rijk en de waterschappen op grond van de afspraken in het Bestuursakkoord Water.

Karakteristieken van het HWBP-2

Het HWBP-2 is op 22 maart 2011 door de Tweede Kamer aangewezen als 'Groot Project'. Door middel van de basisrapportage is de Tweede Kamer geïnformeerd over het programma. De basisrapportage beschrijft ook de verantwoordelijkheden van de partijen die bij het programma betrokken zijn.

De minister van Infrastructuur en Waterstaat draagt de eindverantwoordelijkheid voor het HWBP-2 programma. Dat betekent dat zij belast is met het vaststellen van het programma, het beoordelen van de subsidieaanvragen van de beheerders, het verstrekken van de subsidies en het rapporteren aan de Tweede Kamer.

De water- en hoogheemraadschappen (binnen het HWBP-2 veruit het grootste deel van de beheerders) kennen ieder hun eigen democratisch gekozen besturen. Als waterkeringen in de periodieke toetsrondes worden afgekeurd, zijn de beheerders verplicht maatregelen te treffen, zodat de afgekeurde keringen weer aan de vigerende wettelijke normen gaan voldoen. Voor deze maatregelen kan subsidie worden aangevraagd.

Binnen de kaders van de eigen verantwoordelijkheden geven het Rijk en de waterschappen, als uitvoeringsalliantie, invulling aan de opgave van het HWBP-2. Hierbij draagt de minister verantwoordelijkheid voor de subsidieverstrekking en de waterbeheerders voor de realisatie van de afzonderlijke projecten binnen het HWBP-2. Gezien deze verantwoordelijkheidsverdeling zijn de formele sturingsmogelijkheden van het Rijk in het HWBP-2 in vergelijking met andere voormalige grote projecten, zoals Ruimte voor de Rivier (RvR) of Maaswerken, beperkt.

1.2 Samenvatting hoofdpunten verslagperiode

Voortgang van het programma

Deze verslagperiode zijn geen projecten opgeleverd. Per 30 juni 2021 voldoen 85 projecten aan de destijds geldende vigerende veiligheidsnorm en bevinden zich twee projecten in de realisatiefase. Voor het project Markermeerdijk Hoorn-Edam-Amsterdam geldt dat de vigerende planning onder druk staat. De beheerder heeft aangegeven dat de voorziene einddatum verschuift naar eind 2027. Als voor dit project meer duidelijkheid komt over de verwachte eindplanning is er ook zicht op de einddatum van het totale programma.

Tot en met 30 juni 2021 is voor het programma € 2.355 miljoen aan uitgaven gerealiseerd (zie figuur 1).

Scope

In de verslagperiode is de scope van het HWBP-2 niet gewijzigd en bestaat uit 87 projecten, waarvan 69 projecten met 362,4 kilometer te versterken waterkeringen en 18 kunstwerken.

Planning

In het afgelopen halfjaar zijn er geen projecten opgeleverd.

Issues / Risico's

De grootste tijd – en geldrisico's komen net als in voorgaande verslagperiodes voor bij de grote en vaak complexe projecten.

Voor wat betreft het financiële risico heeft in de verslagperiode een actualisatie plaatsgevonden van het risicoprofiel op programmaniveau.

Het financiële risico op programmaniveau is ongewijzigd gebleven op een stand van € 48 miljoen. Dit is exclusief de issues en risico's van het project Markermeerdijk Hoorn-Edam-Amsterdam, waarvoor een toetsproces nog lopende is.

De totale financiële waarde van de risico's op projectniveau is in de rapportageperiode ongewijzigd ten opzichte van VGR19. Deze risicoreservering bedraagt op 30 juni 2021 € 76 miljoen (VGR19 € 76 miljoen).

De totale risicoreservering bedraagt nu € 124 miljoen (VGR19 € 124 miljoen).

Financiën

Het actuele programmabudget is ongewijzigd en bedraagt op peildatum 30 juni 2021 € 2.675 miljoen (VGR19 € 2.675 miljoen).

De actuele programmaraming is in de huidige verslagperiode afgenomen met € 1 miljoen en bedraagt op peildatum 30 juni 2021 € 2.689 miljoen (VGR19 € 2.690 miljoen). Deze daling wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door het financieel afronden van twee projecten.

De spanning tussen de programmaraming en het programmabudget bedraagt € 14 miljoen, € 1 miljoen lager dan ten tijde van de VGR19 (peildatum 31 december 2020). Op dit moment blijft de spanning tussen programmaraming en programmabudget gedurende de realisatieperiode van het programma nog binnen de bandbreedte van de totale risicoreservering. Hierbij is nog geen rekening gehouden met de nog niet getoetste issues en risico's van het project Markermeerdijk Hoorn-Edam-Amsterdam. Die zouden er toe kunnen leiden dat de spanning tussen budget en raming op programmaniveau niet meer oplosbaar is. Om dit op te kunnen vangen is voor een bedrag van € 120 miljoen een budgetverhoging aangevraagd. Verwerking hiervan zal plaatsvinden in de komende VGR met peildatum 31 december 2021. Mocht uit de toetsing blijken dat er voor de gerapporteerde meerkosten meer dan € 120 miljoen nodig blijkt te zijn, dan kan het meerdere naar verwachting worden opgevangen binnen de bestaande programmarisico onbenoemd van € 33 miljoen. Hierbij is nog geen rekening gehouden met eventuele meerkosten voor Durgerdam, PFAS en Corona.

1.3

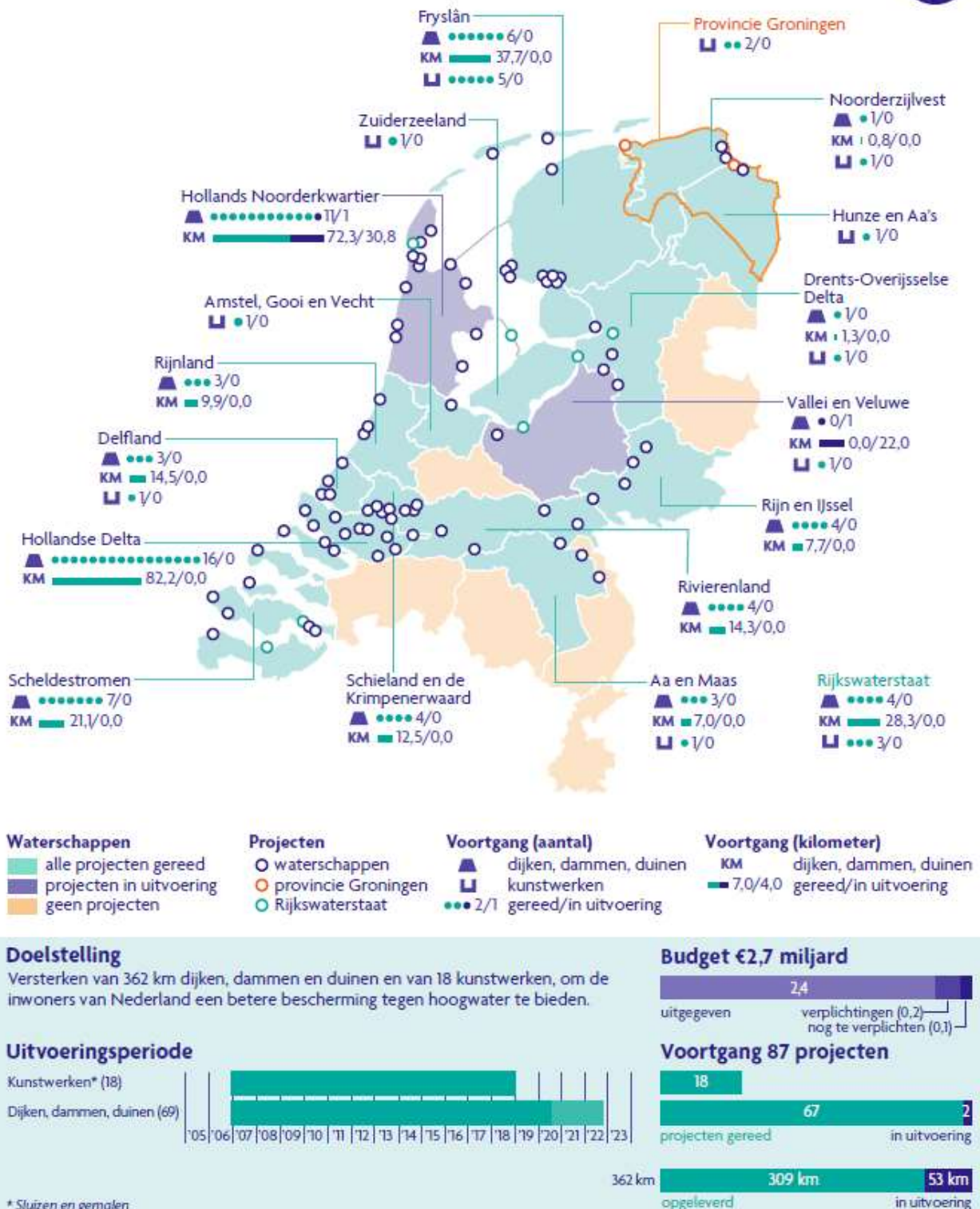
Leeswijzer

Hoofdstuk 2 bevat een toelichting op ontwikkelingen die zich in de rapportageperiode hebben voorgedaan in en rond het programma. In de daaropvolgende hoofdstukken komen de ontwikkelingen in de basisreferenties scope (3), planning (4), risico's (5) en financiën (6) van het HWBP-2 aan bod.

Hoogwaterbeschermingsprogramma 2

Stand van zaken per 30 juni 2021

Aantal projecten **87**

Figuur 1 Samenvatting stand van het HWBP-2, peildatum 30 juni 2021

2 Ontwikkelingen in en rond het programma

2.1 Algemene ontwikkelingen

In de verslagperiode hebben zich diverse ontwikkelingen voorgedaan die van invloed zijn op het programma. De meest relevante ontwikkelingen zijn hierna beschreven.

2.2 Innovatie

In verslagperiode zijn er geen specifieke ontwikkelingen op innovatie te melden.

2.3 Kwaliteit en auditing

Het programma HWBP-2 is in afronding en de focus van het audit programma zit op het uitvoeren van kleinere producttoetsen op deelprocessen waar zich nog risico's bevinden. Daarnaast is er in de verslagperiode een audit op het informatiemanagement en de AVG opgestart. Het HWBP-2 loopt hierin mee. Specifiek zal gekeken worden naar het borgen van de informatie uit het HWBP-2 na afronden van het programma. De afronding van deze audit wordt na de zomer van 2021 verwacht. Daarnaast is er blijvende aandacht voor de rechtmatige inkopen en aanbestedingen. De resultaten uit toets over het eerste half jaar laten zien dat dit risico beheerst is.

2.4 Correspondentie met het parlement

De voortgang van het HWBP-2 stond op de convocatie van het Commissiedebat Water (09-06-2021). Verder heeft in de verslagperiode de volgende correspondentie over het HWBP-2 met de Tweede Kamer plaatsgevonden.

Datum	Onderwerp
31 maart 2021	Brief aanbieding negentiende voortgangsrapportage van het Tweede Hoogwaterbeschermingsprogramma van de minister van Infrastructuur en Waterstaat (32 698 nr. 55).
23 april 2021	Brief inzake het accountantsrapport bij de negentiende voortgangsrapportage van het Tweede Hoogwaterbeschermingsprogramma (32 698 nr. 56).
7 juni 2021	Beantwoording Kamervragen negentiende voortgangsrapportage van het Tweede Hoogwaterbeschermingsprogramma (32 698 nr. 57).

2.5 Media

In de eerste helft van 2021 is er in de media-aandacht besteed aan HWBP-2 projecten. Er blijft aandacht voor de sanering van de Westdijk bij Bunschoten, onderdeel van het project Eemdijken en Zuidelijke Randmeren van het Waterschap Vallei en Veluwe. Er wordt daar 120.000 ton thermisch gereinigde grond (TGG) gesaneerd. Eind juni was daar media aandacht voor vanwege de dood van twee koeien. Uit onderzoek bleek echter dat er geen verband bestond tussen de dood van de koeien en de TGG. De versterking van de Markermeerdijk Hoorn-Edam-Amsterdam van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) blijft de belangstelling van media houden. Met name het stuk bij Uitdam. Er is discussie over het uiterlijk van de buitendijkse berm. HHNK is hierover in gesprek met bewoners. Van 2013-2018 heeft Waterschap Rivierenland de Lekdijk tussen Kinderdijk en Schoonhovenseveer versterkt. Op 14 april 2021 heeft het waterschap het rapport 'De Lekdijk is lekgestoken' ontvangen van de heer Prof. dr. ir. Van Baars, waarin hij stelt dat de toegepaste techniek van dijkversterking de dijk verzwakt en schade aan aanliggende woningen veroorzaakt. Media hebben bericht over dit rapport. Het waterschap heeft aan kennisinstituut Deltares gevraagd om een onafhankelijk onderzoek uit te voeren naar de bevindingen van de heer Van Baars. Deltares heeft het onderzoek naar de veiligheid van de dijk, samen met externe deskundigen, afgerond. Geconcludeerd wordt dat de dijk tussen Kinderdijk en Schoonhovenseveer

veilig is en voldoet aan de destijds geldende normen voor veilige dijken. Een externe commissie gaat onderzoeken hoe het waterschap met schademeldingen is omgegaan.

3 De scope van het programma

3.1 **Programmascope**

In de huidige verslagperiode is de programmascope niet gewijzigd. De programmascope van het HWBP-2 omvat 87 projecten. De beheerders voeren deze projecten uit om te bewerkstelligen dat afgekeurde dijkvakken en kunstwerken weer aan de vigerende veiligheidsnormen voldoen. De ligging van de projecten is op bijgaande kaart (figuur 2) weergegeven. Het betreft negen projecten uit de eerste toetsronde, negen 'Prioritaire Zwakke Schakels Kust' en 69 projecten uit de tweede toetsronde. De projecten worden onafhankelijk van elkaar gerealiseerd. In totaal worden 78 projecten door waterschappen en hoogheemraadschappen gerealiseerd, zeven door Rijkswaterstaat en twee door de provincie Groningen. De kaders die op deze ontwerpopgave van toepassing zijn, vormen de condities om de opgaven van het HWBP-2 te realiseren. In totaal gaat het om 18 kunstwerken en 362,4 km dijken.

3.2 **Projectscopes**

In de verslagperiode hebben zich geen scopewijzigingen voorgedaan. Voor de beheerders bestaat per afgekeurde waterkering een veiligheidsopgave, dit is de projectscope. De beheerder werkt deze veiligheidsopgave uit in te treffen maatregelen. Hierna is de kaart met de actuele scope van het programma opgenomen. Ook de actuele fase van de projecten is hierin aangegeven.

4 Voortgang en planning

4.1 Voortgang van het programma

In verslagperiode zijn geen projecten opgeleverd. Bij één van de twee in uitvoering zijnde projecten staat de vigerende planning onder druk. De beheerder heeft bij dit project aangegeven dat deze verschuift naar eind 2027. Nadere toelichting is opgenomen in paragraaf 4.3. Als voor dit project meer duidelijkheid bestaat over de verwachte eindplanning is er ook zicht op de einddatum van het totale programma.

Op 30 juni 2021 bevinden zich nog twee projecten in de realisatiefase. In totaal voldoen 85 projecten aan de destijds geldende vigerende veiligheidsnorm. De mutaties in de projectfase ten opzichte van voorgaande rapportage zijn gegeven in tabel 1.

Tabel 1
Mutaties in projectfase ten opzichte van vorige VGR

	VGR-18 30-06-2020	VGR-19 31-12-2020	Mutaties verslagperiode	VGR-20 30-06-2021
Planstudiefase	0	0	0	0
Realisatiefase	2	2	0	2
Gerealiseerde maatregelen	73	73	0	73
Op basis van nader onderzoek is gebleken dat de kering voldoet	12	12	0	12
Totaal	87	87	0	87

In het HWBP-2 wordt in totaal 362,4 kilometer dijken en 18 kunstwerken versterkt. Tabel 2 geeft het aantal nog lopende projecten per beheerder weer, met daarbij het aantal kilometers dijken en het aantal kunstwerken dat nog versterkt moet worden. Een overzicht van de afgeronde projecten is opgenomen in tabel 3.

Tabel 2
Lopende projecten

	Totaal aantal lopende projecten	Projecten aan dijken, dammen, duinen		Projecten aan kunstwerken
HH Hollands Noorderkwartier	1	1	30,8 km	-
WS Vallei en Veluwe	1	1	22,0 km	-
Totaal	2	2	52,8 km	-

Tabel 3

Afgeronde HWBP-2
projecten

Beheerder	Code	Project	
WS AGV	WN-006	Ipersloter-en Diemerdammersluis	
HH Hollands Noorderkwartier	W1-001	Havendijk den Helder	
HH Hollands Noorderkwartier	W2-001	Balgzanddijk	
HH Hollands Noorderkwartier	W1-006	Wieringermeerdijk omgelegde Stonteldijk	
HH Hollands Noorderkwartier	W2-003	Markermeerdijk Hoorn - Enkhuizen	
HH Hollands Noorderkwartier	W2-024	Prins Hendrikpolder, steenbekleding	**
HH Hollands Noorderkwartier	W2-036	Dijkversterking Waddenzeedijk Texel	
HH Hollands Noorderkwartier	W2-064	Bergen aan Zee	*
HH Hollands Noorderkwartier	W2-066	Egmond aan Zee	*
HH Hollands Noorderkwartier	W2-080	Koegraszeedijk	
HH Hollands Noorderkwartier	W2-085	Hoogwaterkering Den Oever	
HH Hollands Noorderkwartier	WZ-001	Zwakke schakels Noord-Holland	
WS Hollandse Delta	W1-003	Versterking Buitenhavendijk Middelharnis	
WS Hollandse Delta	W2-026	Dijkversterking Nieuwe Stadse Zeedijk	
WS Hollandse Delta	W2-028	Dijkversterking Oostmolendijk	
WS Hollandse Delta	WN-001	Dijkversterking Hellevoetsluis	
WS Hollandse Delta	WN-002	Dijkversterking Brielse Maasdijk	*
WS Hollandse Delta	WN-003a	Dijkversterking Spui Oost	
WS Hollandse Delta	WN-003b	Zettingsvloeiing Spui	
WS Hollandse Delta	WN-004	Dijkversterking Spui West	
WS Hollandse Delta	WN-005	Dijkversterking Eiland van Dordrecht	
WS Hollandse Delta	WN-008	Dijkversterking Hoeksche Waard Zuid	***
WS Hollandse Delta	WN-009	Dijkversterking Hoeksche Waard Noord	
WS Hollandse Delta	WN-014a	Dijkversterking IJsselmonde Noord en Zuid	*
WS Hollandse Delta	WN-014b	Dijkversterking Hilledijk	*
WS Hollandse Delta	WN-025	Zettingsvloeiing Dordtsche Kil	
WS Hollandse Delta	WZ-006	Kust van Voorne	
WS Hollandse Delta	WZ-007	Flauwe Werk	
WS Fryslân	W2-013	Havendammen en steenbekleding Stavoren	
WS Fryslân	W2-014	IJsselmeer kleibekleding en pipingmaatregelen	
WS Fryslân	W2-021	Havendam Lemmer	
WS Fryslân	W2-030	Waddenzeedijk, Friese kust	***
WS Fryslân	W2-045	Terschelling, Waddenzeekering	

WS Fryslân	W2-049	Ameland	
WS Fryslân	WN-016	Johan Frisoluis Stavoren	
WS Fryslân	WN-019	Rienschluis te Lemmer	
WS Fryslân	WN-020	Oude Zeeschluis te Stavoren	*
WS Fryslân	WN-021	Inlaat Tacozijsluis	*
WS Fryslân	WN-022	Inlaat Teroelsterkolk	*
HH van Schieland en de Krimpenerwaard	W1-008	Nederlekdijsluis	
HH van Schieland en de Krimpenerwaard	W1-009	Bergambacht-Ammerstol-Schoonhoven	***
HH van Schieland en de Krimpenerwaard	W2-002	Dijkversterking Krimpen	***
HH van Schieland en de Krimpenerwaard	WN-017	Achterland Maeslantkering	*
WS Rivierenland	W1-010	Benedenstad Nijmegen	
WS Rivierenland	W2-042	Merwededijsluis te Werkendam	
WS Rivierenland	W2-055	Lekdijsluis KIS	***
WS Rivierenland	W2-078	Diverse pipingmaatregelen	
WS Scheldestromen	W2-019	Onrustpolder Noord-Beveland	
WS Scheldestromen	W2-025	Kruiningenpolder	
WS Scheldestromen	W2-031	Zimmermanpolder Zuid-Beveland	
WS Scheldestromen	W2-082	Noorderstrand Schouwen	
WS Scheldestromen	WN-010	Westkapelle	
WS Scheldestromen	WN-011	Vlissingen	
WS Scheldestromen	WZ-009	Zwakke Schakels Zeeuws Vlaanderen	
HH van Delfland	W2-079	Gemaal Westland	
HH van Delfland	WN-018	Achterland Maeslantkering	*
HH van Delfland	WZ-004	Scheveningen	
HH van Delfland	WZ-005	Delflandse kust	
HH van Rijnland	W2-067	Kustversterking Katwijk	***
HH van Rijnland	W2-068	Zandvoort, boulevard	*
HH van Rijnland	WZ-003	Kustversterking Noordwijk	***
WS Aa en Maas	WN-012	Keent en Keent - Grave	
WS Aa en Maas	WN-015	Kunstwerken Boxmeer - Grave	
WS Aa en Maas	WN-023	Heusden	*
WS Aa en Maas	WN-024	Boxmeer	
WS Noorderzijlvest	W2-018	Afvalwaterleidingen	
WS Noorderzijlvest	W2-069	Waddenzeedijsluis Nieuwstad	
WS Groot Salland	W2-058	IJsseldijsluis bij Windesheim	
WS Groot Salland	W2-088	Gemaal Westerveld bij Zwolle	
WS Rijn en IJssel	W2-074	Den Elterweg te Zutphen	
WS Rijn en IJssel	W2-075	IJsseldijsluis stadsgracht Doesburg	

WS Rijn en IJssel	W2-077	Twentekanaaldijk	
WS Rijn en IJssel	W2-089	Pleijweg, Schaapdijk, Broekdijk te Arnhem	
WS Vallei en Veluwe	WN-013	Gemaal Antlia	
WS Hunze en Aa's	W1-004	Oude zeesluis Delfzijl	
WS Zuiderzeeland	W2-010	Kadoelersluis	
Provincie Groningen	W1-005	Schutsluis complex Delfzijl	
Provincie Groningen	W1-007	Keersluis Lauwersoog	
RWS Midden Nederland	R2-006	Houtribdijk	
RWS Noord Holland	R2-029	Molwerk in de Mokbaai, Texel	
RWS IJsselmeergebied	R2-011	Roggebotsluis	
RWS IJsselmeergebied	R2-016	Nijkerkersluis	
RWS Zeeland	R2-022	Veerhaven Kruiningen	
RWS Zeeland	R2-034	Sluizencomplex Terneuzen	
RWS Oost Nederland	R2-062	Keersluis Meppelerdiep Zwartsluis	

Op basis van nader onderzoek is gebleken dat de kering voldoet aan de vigerende veiligheidsnorm, zonder dat maatregelen hoeven te worden getroffen.

** Het project voldoet aan de norm voor steenbekleding, maar wordt verder versterkt in W2-036

*** Het project is opgeleverd, maar financiële afwikkeling dient nog plaats te vinden.

4.2 Planningsystematiek

Om de voortgang van de projecten te kunnen monitoren, geven beheerders de belangrijkste mijlpalen in de projectplanningen aan. De onderliggende documenten bij deze en andere mijlpalen worden bij formele contactmomenten door het programmabureau HWBP-2 getoetst. Een mijlpaal wordt als behaald beschouwd na de schriftelijke bevestiging van een positief toetsresultaat.

In tabel 4 is met kleur (oranje, groen en rood) aangegeven of de vastgestelde datum van een mijlpaal bij een formeel contactmoment of met een verzoek tot wijziging (VtW) is aangepast. Via een VtW kan tussentijds de planning worden bijgesteld wanneer er een te groot verschil ontstaat tussen de vastgestelde mijlpalen en de prognose. Dit instrument wordt ingezet wanneer er niet op korte termijn een contactmoment is voorzien.

Bijgestelde mijlpalen worden in paragraaf 4.3 toegelicht. De planning van projecten is sterk afhankelijk van specifieke projectomstandigheden en actuele ontwikkelingen in de projecten. Daarom geven de beheerders ieder kwartaal een prognose van mogelijke ontwikkelingen in de planningen van projecten. Deze ontwikkelingen zijn niet in de tabel weergegeven aangezien deze nog niet zijn geformaliseerd.

Tabel 4 geeft een overzicht van de planning met daarin aangegeven de mijlpalen die zijn voorzien binnen de lopende projecten. De tabel geeft een weergave van de formeel vastgestelde projectplanningen.

Tabel 4 Planning met mijlpalen van de lopende projecten

Code	Naam	Beheerder	Projectfase	Vigerende datum start realisatie	Vigerende datum einde realisatie
W2-004	Markermeerdijk Hoorn - Edam - Amsterdam	HH Hollands Noorderkwartier	realisatie	✓	2022 Q3
W2-063	Eemdijken en Zuidelijke Randmeren	WS Vallei en Veluwe	realisatie	✓	2021 Q4

Voortgang mijlpalen:

- ✓ Mijlpaal is behaald
- Mijlpaal is nog niet behaald

Mutaties vigerende planning:

- Bij formeel contactmoment is een vroegere datum voor de mijlpaal vastgesteld
- Bij formeel contactmoment is een latere datum voor de mijlpaal vastgesteld met oplevering uiterlijk in 2017
- Bij formeel contactmoment is een latere datum voor de mijlpaal vastgesteld met verwachte oplevering ná 2017

Voortgang mijlpalen

Start realisatie

In deze verslagperiode is geen subsidiebeschikking afgegeven.

Einde realisatie

In de verslagperiode zijn geen projecten door de aannemer afgerond.

4.3

Ontwikkelingen in de planning van het HWBP-2

Hierna zijn de belangrijkste ontwikkelingen beschreven die zich in de verslagperiode hebben voorgedaan in de planning van de projecten.

Bijgestelde mijlpalen

In de verslagperiode zijn geen mijlpalen bijgesteld.

Ontwikkeling project Waddenzeedijk Friese Kust

Het project is eind 2016 afgerond maar er is geconstateerd dat er sprake is van losliggende stenen, waardoor de beoogde 50 jaar levensduur niet wordt gehaald. Er heeft monitoring plaats gevonden om de ontwikkeling van de problematiek in beeld te brengen. De resultaten zijn afgelopen jaar geanalyseerd en er zijn scenario's uitgewerkt voor de mogelijke vervolgstappen. Omdat deze scenario's een directe relatie met het HWBP-project Koehool-Lauwersmeer hebben, (het project Waddenzeedijk Friese Kust overlapt voor een deel het project Koehool-Lauwersmeer) is een verdere analyse nodig. De uitkomst hiervan wordt Q3 2021 verwacht, waarna keuzes gemaakt kunnen worden voor het vervolg van het project Waddenzeedijk Friese Kust. Tevens kan dan beoordeeld worden of de oplossingsrichting past binnen de grenzen van het Projectplan Waterwet wat bij de realisatie van dit project was goedgekeurd door de provincie. Is dat niet het geval dan zal hiervoor een procedure worden opgestart.

Projecten die nog worden opgeleverd

Op dit moment betreft dit twee projecten:

- W2-004 Markermeerdijk Hoorn - Edam – Amsterdam

De uitvoering is in volle gang. Het waterschap heeft voor dit project meerkosten van circa € 130 miljoen gerapporteerd. Daarnaast is aangegeven dat de voorziene einddatum verschuift naar eind 2027. Deze meldingen zijn exclusief de eventuele effecten uit traject Durgerdam, PFAS en Corona. Een deel van de gerapporteerde meerkosten komt voort uit tegenvallers, die zich na het moment van de subsidieverlening in 2018 of op dat moment nog onvoldoende uitgewerkt waren, hebben voorgedaan. De financiële- en planningsconsequenties hiervan worden in beeld gebracht. Dit is een ingewikkeld proces. Het is het waterschap in deze verslagperiode niet gelukt om hiervoor een passende onderbouwing aan te leveren. Dit is noodzakelijk voor de toetsing van deze complexe dossiers binnen het toetsproces. Afhankelijk van het tijdstip waarop de passende onderbouwing van deze dossiers aangeleverd wordt, kan in de komende verslagperiode al dan niet een aanvullende subsidie verleend worden.

Met betrekking tot PFAS heeft het waterschap een project specifieke invulling van de zorgplicht in het kader van het Besluit Bodemkwaliteit voorgesteld. De betreffende afspraken hierover zullen in de komende verslagperiode vastgelegd worden. De consequenties van de PFAS-problematiek zullen, voor zover deze bekend zijn, beschouwd worden in het C5-moment.

Voor het traject Durgerdam heeft het waterschap aangegeven dat het niet mogelijk is om dit jaar een ontwerp Projectplan Waterwet ter inzage neer te leggen. Dit komt door het issue bij Durgerdam, waar sprake is van een autonome verzakking van de bebouwing die dicht tegen of in de dijk staat, daarnaast is er overleg tussen het waterschap en de Programmadirectie over de subsidiabiliteit van de mogelijke oplossingsrichting. Het waterschap geeft aan dat de verwachting is dat de ter inzage legging van het ontwerp Projectplan Water minimaal vertraagt naar eind 2022.

- W2-063 Eemdijken en Zuidelijke Randmeren

Van het project Eemdijken en Zuidelijke Randmeren zijn zeven van de acht deeltrajecten reeds in 2019 opgeleverd en financieel afgerekend.

Het niet opgeleverde deeltraject betreft de Westdijk en Eemdijk Noord (WEN), waarin thermisch gereinigde grond (TGG) is toegepast, waarvan na onderzoek is gebleken dat deze verontreinigd is.

Het waterschap Vallei en Veluwe heeft opdracht gegeven het verontreinigde materiaal te verwijderen en vervangen. De aannemer is eind januari 2021 gestart met het afgraven van het materiaal.

Inmiddels is uit bijna de helft van de compartimenten het verontreinigde materiaal verwijderd en afgevoerd naar erkende verwerkers. In de zomerperiode wordt ook gestart met het schoonmaken van sloten en bermen.

De werkzaamheden met betrekking tot het afgraven van het verontreinigde materiaal zijn volgens planning gereed in Q4 2021. Het totale werk zal in Q2 2022 worden afgerond.

Het waterschap gaat conform de vereisten in de subsidieregeling de kosten van het herstel trachten te verhalen op de aannemer.

5 Risicomanagement

5.1 Risicobeheersing op programma- en issues op projectniveau

Tot en met de VGR18 (peildatum 30 juni 2020) werd in dit hoofdstuk alleen ingegaan op de programmarisico's. Dit zijn risico's die niet in de projectenramingen zijn meegenomen.

Op het moment dat het risico zich voordoet, dient deze opgenomen te worden in de raming van het project. In een groot programma hoeft een vertraging van een individueel project niet tot een vertraging in het programma te leiden. Echter, gezien de beperkte omvang van het aantal lopende projecten in het HWBP2 is dit wel het geval. Het individuele project is daarmee bepalend voor de doorlooptijd van het totale programma geworden. Om dat inzicht te geven is dit hoofdstuk met ingang van VGR19 uitgebreid met issues van de projecten.

Een issue is een bekend probleem bij een project dat van invloed kan zijn op de programmadoelen in tijd en geld, de kwantificering is op dit moment nog niet vast te stellen.

5.2 Risico's programmaniveau

Door risicobeheersing werkt het programma aan het tegengaan van financiële tegenvallers en aan het voorkomen van vertraging. Door intensieve afstemming en communicatie worden risico's gesignaleerd en kunnen adequate maatregelen worden getroffen om gevolgen van risico's te beperken. De basis voor de risicobeheersing voor het gehele programma ligt bij de projecten; door de beheerders zal het merendeel van de risico's gesignaleerd en beheerst worden. Het risicomanagement door het programmabureau HWBP-2 is hierop aanvullend en richt zich zowel op risicobeheersing door de beheerders als door het programmabureau HWBP-2. Het overzicht van de risico's wordt elk halfjaar geactualiseerd bij zowel de projecten als bij het programma. Nagegaan wordt of nieuwe risico's worden gezien, risico's zijn gewijzigd of aanvullende beheersmaatregelen nodig zijn. Het programmabureau HWBP-2 voert beheersmaatregelen uit, veelal in samenwerking met de beheerders, door onder andere (het faciliteren van) kennisdeling tussen de beheerders, het professionaliseren van de kennis bij de beheerders op specifieke onderwerpen en het bieden van specialistische kennis om de risico's beter te beheersen.

Risico's met gevolgen in tijd

Bovenop de issues (paragraaf 5.3) kunnen er risico's optreden.

Risico's met gevolgen in tijd voor het programma zijn die risico's uit de projecten die niet opgevangen kunnen worden in de afgesproken buffers van het project, waardoor deze gevolgen kunnen hebben voor de verwachte opleverdatum van een of meerdere projecten en daarmee voor het totale programma. De risico's zijn weergegeven in tabel 5.

De omvang van de risico's wordt uitgedrukt in het aantal projecten waarbij het risico zich kan voordoen met daarbij de mogelijke vertraging in maanden.

Het risicoprofiel van het programma neemt af naar mate het programma vordert en bestaat dan ook nog maar uit enkele risico's. De tijds- en financiële risico's worden gerapporteerd.

In deze verslagperiode is geen risico vervallen.

Tabel 5

Toprisico's binnen het programma met gevolgen in tijd

<i>Risico's met gevolgen in tijd</i>	<i>Aantal projecten / vertraging</i>
Grootschalig herstel van de dijk noodzakelijk	1 project 18-24 maanden

Gewijzigde uitvoering kan leiden tot vertraging	1 project 12-24 maanden
---	----------------------------

Bovengenoemde tijdsrisico's kunnen van invloed zijn op de einddatum van het totale programma. Deze kan na afronding van de toets op de planning van het project Markermeerdijk Hoorn-Edam-Amsterdam, herzien worden.

De risico's met gevolgen in tijd worden nu toegelicht:

- *Grootschalig herstel van de dijk noodzakelijk*

Bij het project Dijkversterking Waddenzeedijk Friese kust is Elastocoast verwerkt op de dijk. Het project is eind 2016 afgerond maar er is geconstateerd dat er sprake is van losliggende stenen, waardoor de beoogde 50 jaar levensduur niet wordt gehaald. Er heeft monitoring plaats gevonden om de ontwikkeling van de problematiek in beeld te brengen. De resultaten zijn afgelopen jaar geanalyseerd en er zijn scenario's uitgewerkt voor de mogelijke vervolgstappen. Deze scenario's hebben echter een directe relatie met het HWBP-project Koehool Lauwersmeer, omdat een deel van dit project het project Waddenzeedijk Friese Kust overlapt. Voor een goede keuze tussen de scenario's is het noodzakelijk dat bekend is wat het voorkeursalternatief van het project Koehool Lauwersmeer wordt.

Het project Koehool Lauwersmeer is bezig met de variantenstudie en de huidige inschatting is dat deze studie in de tweede helft van 2021 gereed zal komen. Op dat moment is duidelijk welke oplossing er gerealiseerd moet worden en wat dit betekent voor de uitvoering. Dan kan er worden ingeschat wat dit voor de planning betekent en wat de vertraging voor de oplevering van het project is.

- *Gewijzigde uitvoering kan leiden tot vertraging*

Het project Markermeerdijk-Hoorn-Edam-Amsterdam heeft te maken met mogelijke consequenties van PFAS en Corona, daarnaast dient het ontwerp voor dijkvak Durgerdam nog uitgewerkt te worden en in procedure gebracht te worden. Het Hoogheemraadschap dient inzichtelijk te maken wat de mogelijke consequenties zijn voor de planning en de kosten.

Risico's met gevolgen in geld

Risico's met gevolgen in geld voor het programma zijn die risico's uit de projecten welke op dit moment niet zijn getoetst om op te kunnen nemen binnen de overeengekomen raming van het project, waardoor deze risico's consequenties kunnen hebben voor de programmaraming. De risico's met gevolgen in geld zijn weergegeven in tabel 6. De omvang van de risico's wordt uitgedrukt in het aantal projecten waarbij het risico zich kan voordoen met daarbij de totale verwachtingswaarde van de gevolgen in geld voor het programma. Ten opzichte van VGR-19 zijn de programmarisico's in geld ongewijzigd. De totale benoemde risicoreservering blijft hiermee gelijk op € 15 miljoen.

Tabel 6

Toprisico's binnen het programma met gevolgen in geld

<i>Risico's met gevolgen in geld</i>	<i>Aantal projecten / verwachtingswaarde gevolgen in geld</i>
Grootschalig herstel van de dijk noodzakelijk	1 project € 10,0 miljoen
Onvoldoende duidelijkheid in contractafspraken met opdrachtnemer inzake grondstoffengebruik	2 projecten € 5,0 miljoen
Gewijzigde uitvoering kan leiden meerkosten	1 project € p.m.

Toelichting op de risico's:

Grootschalig herstel van de dijk noodzakelijk

Zie paragraaf 5.2 voor de toelichting van het risico. Naast de vertraging is er ook sprake van mogelijk extra kosten. Nadat het ontwerp van het project Koehool-Lauwersmeer bekend is kan ook bepaald worden welk deel van de kosten voor het HWBP-2 programma zijn. Tot dat moment blijft de risicoreservering van € 10 miljoen staan.

Onvoldoende duidelijkheid in contractafspraken met ON inzake grondstoffengebruik

Er is nog steeds sprake van twee opgeleverde projecten met een juridisch dispuut over de contractuele eisen. Het door de beheerders opgebouwde dossier is sterk en de kans dat het dispuut tot financiële consequenties leidt, wordt laag ingeschat. Als dit risico wel optreedt, kan dit financiële consequenties hebben, waarbij een financieel beroep op het programma kan worden gedaan. Het juridische proces is lopende. Hierom blijft de risicoreservering van € 5 miljoen op programmaniveau.

Gewijzigde uitvoering kan leiden tot vertraging en meerkosten

Zie paragraaf 5.2 voor de toelichting van het risico. Het Hoogheemraadschap maakt inzichtelijk wat de consequenties zijn voor de overeengekomen projectraming.

5.3 Issues projecten

In deze paragraaf worden de issues binnen de projecten van het HWBP-2 verwoord, die van invloed kunnen zijn voor het totale programma HWBP-2. Deze zijn weergegeven in tabel 7.

Tabel 7
Issues binnen de projecten

<i>Issues</i>	<i>Project</i>
1. Vertraagde uitspraak van de RvS over het Projectplan Waterwet leidt tot vertraging en meerkosten	1 project
2. Gewijzigde uitvoering en/of eisen leidt tot vertraging en meerkosten t.o.v. verleende beschikking	1 project

Toelichting op de issues:

- 1. Issue 1: Vertraagde uitspraak van de RvS over het Projectplan Waterwet leidt tot vertraging en meerkosten*

De uitspraak van de Raad van State over het Projectplan Waterwet is inmiddels geweest, maar omdat deze uitspraak zo lang op zich heeft laten wachten heeft dit consequenties voor de planning van het project Markermeerdijk Hoorn-Edam-Amsterdam. Tot de uitspraak van de Raad van State mochten alleen omkeerbare werkzaamheden uitgevoerd worden. Hierdoor kon de Alliantie zich tot deze uitspraak niet volledig inzetten op de uitvoering van het projectplan. De consequenties in tijd en geld worden door het waterschap inzichtelijk gemaakt. Door het waterschap is er een eerste prognose afgegeven. In 2020 is gestart met een C5-moment. Dit is een contactmoment conform de subsidieregeling die ingezet kan worden om de ingediende prognoses in tijd en geld te kunnen beoordelen en toetsen op subsidiabiliteit. Na deze beoordeling is dit issue te kwantificeren en worden de resultaten opgenomen in de overeengekomen planning en raming van het project.

2. *Issue 2: Gewijzigde uitvoering en/of eisen leidt tot vertraging en meerkosten t.o.v. verleende beschikking*

Bij het project Markermeerdijk Hoorn-Edam-Amsterdam hebben zich na het moment van subsidiebeschikking in november 2018 een aantal tegenvallers voorgedaan en bleek dat een aantal objecten onvoldoende uitgewerkt waren. Zo was vanwege de vertraging in de uitvoering van het project de beoogde zandwinlocatie niet langer beschikbaar. Daardoor moest uitgeweken worden naar een alternatieve zandwinlocatie waar aangescherpte vergunningsvoorwaarden vanwege Programma Aanpak Stikstof (PAS) op van toepassing zijn. Dit brengt meerkosten met zich mee. De consequenties van deze tegenvallers worden mee genomen in het lopende C5 moment en getoetst op subsidiabiliteit door het programmabureau. Na de beoordeling is dit issue te kwantificeren en worden de resultaten opgenomen in de overeengekomen planning en raming van het project.

5.4 Algemeen beeld op programmaniveau

De financiële omvang van de risico's bedraagt € 48,4 miljoen en bestaat voor € 15 miljoen uit benoemde risico's en voor € 33,4 miljoen uit onbenoemde risico's.

De financiële omvang van de benoemde en gekwantificeerde risico's is in de verslagperiode ongewijzigd. Dit is exclusief de nog te toetsen meerkosten van het project Markermeerdijk Hoorn-Edam-Amsterdam. Deze issues en risico's zullen zo snel mogelijk gekwantificeerd worden en in het beeld op programmaniveau worden verwerkt.

Inhoudelijk zijn de (mutaties in de) risico's toegelicht in paragraaf 5.2.

De financiële waarde van de gekwantificeerde onbenoemde risico's is in de verslagperiode ongewijzigd. De reservering voor de onbenoemde risico's bedraagt 5% van de projectramingen van de nog lopende projecten inclusief het budget programmabureau.

Tabel 7

Financiële waarde risico's op programmaniveau, weergegeven in miljoen euro

	VGR-18 30-06-2020	VGR-19 31-12-2020	Mutaties verslagperiode	VGR-20 30-06-2021
Benoemde risico's op programmaniveau	15,0	15,0	0,0	15,0
'Onvoldoende duidelijkheid in contractafspraken met ON inzake grondgebruik'	5,0	5,0	0,0	5,0
'Grootschalig herstel van de dijk noodzakelijk'	10,0	10,0	0,0	10,0
'Gewijzigde uitvoering kan leiden tot vertraging en meerkosten'	<i>p.m.</i>	<i>p.m.</i>	-	<i>p.m.</i>
'Vertraagde uitspraak RvS leidt tot vertraging en meerkosten'	<i>p.m.</i>	<i>vervallen</i>	<i>vervallen</i>	<i>vervallen</i>
Diverse risico's	0,0	0,0	0,0	0,0
Onbenoemde risico's programmaniveau	32,8	33,4	0,0	33,4
Financiële verwachtingswaarde risico's op programmaniveau	47,8	48,4	0,0	48,4

Exogene risico's voor het programma

Exogene risico's zijn risico's die buiten de scope (opdracht) van het programma vallen, maar wel gevolgen kunnen hebben voor de kosten of de planning van het programma.

Het programma kent op dit moment geen exogene risico's. Het exogeen risico betreffende de nieuwe normering is vervallen, doordat het laatste project is beschikt.

6 Financiën

6.1 Programmabudget

In de verslagperiode is het beschikbare budget van € 2.675,0 miljoen ongewijzigd.

Tabel 8 geeft de budgetreeks aan.

Tabel 8

Budgetreeks in de rijksbegroting, weergegeven in miljoen euro
Prijspeil 1-1-2020

	Totaal	t/m 2020	2021	2022	2023	2024 e.v.
VGR-18 30-06-2020	2.656,6	2.332,7	86,1	65,4	84,8	87,6
VGR-19 31-12-2020	2.675,0	2.350,0	76,8	69,4	89,2	89,6
VGR-20 30-06-2021	2.675,0	2.350,0	76,8	69,4	89,2	89,6
Verwerking terugbetaling voorschotten *)	8,4	8,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Bijdragen Provincie	4,4	4,4	0,0	0,0	0,0	0,0
VGR-20 30-06-2021	2.687,8	2.362,8	76,8	69,4	89,2	89,6

*) Conform de begrotingsregels worden terugbetalingen van verstrekte voorschotten bruto verantwoord ofwel als ontvangst en hogere uitgaven verantwoord. Bij 1^e suppletore wet 2016 is een terugbetaling als hogere ontvangst verantwoord en als hoger uitgavenbudget aan HWBP-2 toegevoegd. Daarnaast zijn er nog te ontvangen eindafrekeningen in 2016 afgewikkeld die in 2017 zijn verwerkt. Het uitgavenbudget voor HWBP-2 bedraagt daarmee € 2.687,8 miljoen. Gesaldeerd met de ontvangsten bedragen de kosten voor HWBP-2 € 2.675,0 miljoen.

Tabel 9 geeft inzicht in de gebudgetteerde ontvangsten van de waterschappen voor de financiering van het HWBP-2. Deze ontvangsten bedragen in totaal € 1.028,7 miljoen.

Tabel 9

Ontvangsten van de waterschappen t.b.v. budget HWBP-2, weergegeven in miljoen euro
Prijspeil 1-1-2020

	Totaal	t/m 2020	2021	2022	2023	2024
VGR-18 30-06-2020	1.028,0	1.027,8	0,2	0,0	0,0	0,0
VGR-19 31-12-2020	1.028,7	1.028,6	0,1	0,0	0,0	0,0
VGR-20 30-06-2021	1.028,7	1.028,6	0,1	0,0	0,0	0,0

Tabel 10 geeft een overzicht van de gerealiseerde ontvangsten van de waterschappen, conform de afspraken uit het Bestuursakkoord Water. Van de bijdrage van de waterschappen van € 0,1 miljoen is in verslagperiode € 0,1 miljoen ontvangen.

Tabel 10

Cumulatieve ontvangsten waterschappen, weergegeven in miljoen euro

	t/m VGR-19 31-12-2020	Mutaties VGR 20	t/m VGR-20 30-06-2021
Ontvangsten	1.028,6	0,1	1.028,7

6.2 Programmaraming

De programmaraming bestaat uit het totaal van de gerealiseerde en de nog te realiseren kosten voor het HWBP-2. De raming is samengesteld uit de door de beheerders opgestelde projectprognoses, de kosten voor het programmabureau HWBP-2 (overige projectkosten) en het programma onvoorzien. Gegeven de op dit moment geldende inzichten wordt de omvang van de programma-onvoorzien als toereikend geacht.

De programmaraming is in de verslagperiode per saldo met € 1 miljoen afgenomen en bedraagt op 30 juni 2021 € 2.689 miljoen. Deze netto afname komt voort uit actualisatie van meerdere projecten (- € 1 miljoen).

Binnen de programmaraming bedraagt de totale omvang van de onvoorzien kosten € 124 miljoen, bestaande uit € 76 miljoen onvoorzien op projectniveau en € 48 miljoen onvoorzien op programmaniveau. In tabel 11 is de opbouw van de programmaraming weergegeven. De mutaties zijn verderop toegelicht.

Tabel 11
Programmaraming,
weergegeven als
verwachtingswaarde
in miljoen euro
Prijspeil 1-1-2020

	VGR-18 30-06-2020	VGR-19 31-12-2020	Mutaties verslagperiode	VGR-20 30-06-2021
Subtotaal	2.601	2.594	-1	2.593
projectramingen				
<i>Project voorzien</i>	2.510	2.518	0	2.518
<i>Project onvoorzien</i>	91	76	0	76
Overige projectkosten	47	48	0	48
Programma onvoorzien	48	48	0	48
Totaal HWBP-2	2.696	2.690	-1	2.689

Op basis van de doorrekening van de programmaraming is de verwachting dat de bandbreedte van de uitgaven tussen € 2,6 miljard en € 2,7 miljard ligt.

Overige projectkosten

Deze kosten bestaan uit de gerealiseerde kosten tot en met 30 juni 2021 en een door het programmabureau HWBP-2 opgestelde raming van de verwachte programmabureaukosten over de periode tot en met 2023. De raming van deze kosten is in de verslagperiode ongewijzigd en bedraagt € 48 miljoen.

Programma onvoorzien

In de verslagperiode is de financiële verwachtingswaarde ongewijzigd en heeft een totale waarde van € 48 miljoen. Dit is in hoofdstuk 5 toegelicht.

Projectramingen

Het totaal van de projectramingen is in de verslagperiode met € 1 miljoen afgenomen tot een bedrag van € 2.593 miljoen. Een onderverdeling van de projectkosten naar projectfase is weergegeven in tabel 12. Oorzaak van deze mutatie betreft indexering, afrekening en actualisatie van de projecten.

Tabel 12

Projectkosten per projectfase, weergegeven in miljoen euro
Prijspeil 1-1-2020

	VGR-18 30-06-2020	VGR-19 31-12-2020	Mutaties verslagperiode	VGR-20 30-06-2021
Subtotaal lopende projecten	610	621	-1	620
<i>Projecten in planstudie</i>	0	0	0	0
<i>Projecten in realisatie</i>	610	621	-1	620
Gerealiseerde projecten	1.991	1.973	0	1.973
Totaal projectramingen	2.601	2.594	-1	2.593

Tabel 13 bevat een onderverdeling van de projectkosten naar beheerders, zowel in de planstudiefase als in de realisatiefase.

Tabel 13

Raming van de projecten in planstudiefase en realisatiefase per beheerder, weergegeven in miljoen euro
Prijspeil 1-1-2020

	VGR-18 30-06-2020		VGR-19 31-12-2020		VGR-20 30-06-2021	
	aantal projecten	raming	aantal projecten	raming	aantal projecten	raming
Beheerder						
HH Hollands Noorderkwartier	1	501	1	513	1	513
Overige beheerders en innovatiebijdrage	1	109	1	108	1	107
Lopende projecten	2	610	2	621	2	620
Gerealiseerde projecten	85	1.991	85	1.973	85	1.973
Totaal	87	2.601	87	2.594	87	2.593

Tabel 14

Projectkosten per type bekostiging, weergegeven in miljoen euro
Prijspeil 1-1-2020

	VGR-18 30-06-2020	VGR-19 31-12-2020	VGR-20 30-06-2021
Subsidieprojecten en innovatiebijdrage	1.831	1.824	1.823
Projecten Zwakke Schakels	606	606	606
Projecten Rijkswaterstaat	164	164	164
Totaal projectramingen	2.601	2.594	2.593

6.3

Kasreeks

Ten behoeve van de Rijksbegroting stelt het programmabureau HWBP-2 iedere verslagperiode een overzicht op van realisatie en prognose van verplichtingen en kasuitgaven voor het lopende jaar en de jaren daarna. De kasreeks is gebaseerd op prognose van de beheerders die zijn beoordeeld door het programmabureau. In tabel 15 is deze kasreeks opgenomen.

Tabel 15

Kasreeks, weergegeven in miljoen euro

	Totaal	t/m 2020	2021	2022	2023	2024 e.v.
VGR-18 30-06-2020	2.696	2.356	110	79	82	69
VGR-19 31-12-2020	2.690	2.351	105	79	82	73
VGR-20 30-06-2021	2.689	2.351	104	84	83	67

6.4 Apparaatsbudget Rijkswaterstaat

Om inzicht te geven in de integrale kosten van het HWBP-2 is in tabel 16 aangegeven hoeveel budget voor de apparaatskosten Rijkswaterstaat in de begroting is opgenomen. Het budget van de interne kosten bedraagt per 30 juni 2021 in totaal € 33 miljoen. Het budget is ongewijzigd. Dit bedrag is conform de afspraken met betrekking tot de bekostigingssystematiek van RWS niet opgenomen in de raming en het budget van het HWBP-2.

Tabel 16
Apparaatsbudget
Rijkswaterstaat,
weergegeven
in miljoen euro

	Totaal	t/m 2020	2021
VGR-18 30-06-2020	33	33	0
VGR-19 31-12-2020	33	33	0
VGR-20 30-06-2021	33	33	0

6.5 Cumulatieve verplichtingen en uitgaven

Tabel 17 geeft een overzicht van de cumulatieve financiële verplichtingen die sinds de start van het programma tot en met 30 juni 2021 door het programma zijn aangegaan. In verslagperiode heeft er geen aanbesteding plaatsgevonden. Er zijn geen nieuwe verplichtingen aangegaan voor het programmabureau.

Tabel 17
Cumulatieve
verplichtingen, incl. BTW,
weergegeven in miljoen
euro

	t/m VGR-19 31-12-2020	Mutaties VGR 20	t/m VGR-20 30-06-2021
Verplichtingen	2.597	0	2.597

Op basis van de aangegane verplichtingen kunnen betalingen worden verricht. In de verslagperiode is er één voorschot verleend op een bestaande beschikking. Dit is in tabel 18 opgenomen. Tevens is in tabel 18 zichtbaar de uitgaven die sinds de start van het programma tot en met 30 juni 202 zijn gedaan.

In verslagperiode is voor een bedrag van in totaal € 11 miljoen aan uitgaven gerealiseerd.

Tabel 18
Cumulatieve uitgaven,
incl. BTW, weergegeven in
miljoen euro

	t/m VGR-19 31-12-2020	Mutaties VGR 20	t/m VGR-20 30-06-2021
Uitgaven	2.344	11	2.355

Bijlage werkwijze subsidieverlening door het rijk

Tijdens de zes jaarlijkse toetsingen van de primaire waterkeringen in het kader van de Waterwet onderzoeken de beheerders deze waterkeringen op verschillende faalmechanismen. Zodra in de eerste of tweede toetsronde werd geconstateerd dat een kering als gevolg van één faalmechanisme niet voldeed, werd de kering afgekeurd.

De beheerders zorgen voor het op sterkte brengen van de waterkering. Op basis van de Waterwet komen de maatregelen van het HWBP-2 in aanmerking voor subsidiëring door het rijk. Hiertoe toetst het rijk de maatregelen aan de subsidiecriteria robuust, sober en doelmatig. Op basis hiervan geeft het ministerie een voorlopige beschikking af die als grondslag dient voor de uitbetaling van voorlopige subsidies aan de beheerder. De hoogte van definitieve subsidie wordt op basis van nacalculatie door het rijk vastgesteld. Voor rechtmatige subsidieverstrekking vindt een aantal van contactmomenten tussen beheerders en rijk plaats. Elk contactmoment wordt onderbouwd met kwantitatief en kwalitatief adequate documentatie.

Contactmoment 1 Startnotitie: dit contactmoment vindt plaats wanneer de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (voorheen Startnotitie MER) in concept is opgesteld. Bij dit contactmoment gaat het erom dat wordt vastgesteld dat de juiste ontwerpogave en de juiste uitgangspunten worden gehanteerd en of het palet aan principeoplossingen ook een oplossing bevat die later als sober, doelmatig en robuust aangemerkt kan worden. Het zoeken van de mogelijke oplossingen is een iteratief proces waarbij de effecten van alle varianten worden afgewogen. Indien er nog veel onzekere variabelen zijn kan in het proces vóór het vaststellen van het voorkeursalternatief nog sprake zijn van (sterk) variërende plannings- en kostenramingen.

Contactmoment 2 Voorkeursalternatief: doel van dit contactmoment is om te bepalen welke ontwerpvarianten bestaan en hoe de afweging heeft plaatsgevonden die tot het voorkeursalternatief heeft geleid. Het rijk toetst of het voorkeursalternatief als sober, doelmatig en robuust aangemerkt kan worden. Indien ook andere belangen dan het veiligheidsbelang een plaats hebben gekregen in het voorkeursalternatief toetst het ministerie welk deel van de te maken kosten aan veiligheid is toe te rekenen en voor subsidie in aanmerking komt.

Contactmoment 3 Projectplan: bij dit contactmoment wordt het concept projectplan (voorheen: dijkversterkingsplan) getoetst op de criteria sober, doelmatig en robuust. Bij dit contactmoment wordt bepaald welk deel van de te maken kosten gerelateerd is aan de veiligheidsopgave en derhalve voor subsidie in aanmerking komt. De toetsing vindt plaats voordat het projectplan de inspraakprocedure ingaat en de goedkeuringsprocedure van de provincie doorloopt. Nadat het projectplan door de provincie is goedgekeurd kan het waterschap een subsidieaanvraag indienen. Het ministerie geeft naar aanleiding van de subsidieaanvraag een voorlopige beschikking af die als grondslag dient voor de uitbetaling van voorlopige subsidies aan de beheerder.

Contactmoment 4 Voorbereiden aanbesteding: dit contactmoment dient om aan de hand van de opgestelde marktuitvraag dan wel het opgestelde bestek te bepalen welke aanbestedingsrisico's bestaan en welke maatregelen kunnen worden getroffen om deze te reduceren of voorkomen.

Contactmoment 5 Realisatie: tijdens de realisatie van projecten wordt door middel van rapportages en de jaarverantwoordingen de gerealiseerde en geplande voortgang gevolgd. Indien de realisatie daartoe aanleiding geeft, volgt een contactmoment 5 teneinde dreigende realisatie risico's te reduceren of voorkomen.

Contactmoment 6 Oplevering: zodra het project is afgerond, toont de beheerder aan dat de in het formeel goedgekeurde projectplan beschreven aanpassingen aan de hoogwaterkering zijn gerealiseerd en dat de waterkering aan de vigerende norm voldoet.

Eindafrekening

Een eindafrekening wordt opgesteld na het behalen van het C6 moment, waarbij de verstrekte voorlopige subsidies worden verrekend met de werkelijk gemaakte kosten. Ook wordt dan de subsidiebeschikking definitief vastgesteld.